

תקנון הביקורת הפנימית בקיבוץ בית אלפא

אושר בקלפי ביום 27.4.18

רקע לפעולות מערך הביקורת הפנימית

מערך הביקורת הפנימית בקיבוץ בית אלפא מהווה הצהרה כי לחברי הקיבוץ עניין בקיומה של בקרה מקצועית, אובייקטיבית ובלתי תלויה על התנהלות מוסדות הקיבוץ, הגופים שבשליטתו וממלאי התפקידים המכהנים במסגרתו. האחריות להפעלת מערך הביקורת הפנימית בקיבוץ, המורכב מוועדת ביקורת ומבקר פנימי, מוטלת על ועדת הביקורת המהווה זרוע מפקחת מטעם שיחת הקיבוץ. ועדת הביקורת תהיה בעלת תקציב ייעודי אשר יהיה כלול בתוכנית המשק והקהילה ויאושר ע"י שיחת הקיבוץ ביחד עם תוכנית המשק והקהילה בתחילת כל שנה. עבודת הביקורת בקיבוץ תבוצע אך ורק ע"י מבקר (פנימי) חיצוני, מקצועי, אובייקטיבי ובעל כישורים מוכחים בתחום הביקורת הפנימית. המבקר הפנימי יהווה זרוע ביצועית של ועדת הביקורת. המבקר יהיה כפוף בביצוע עבודתו לוועדת הביקורת. ועדת הביקורת והמבקר הפנימי כפופים לשיחת הקיבוץ בלבד.

הביקורת לא תעסוק בסכסוכים בין חברי הקיבוץ ובין חברים למוסדות הקיבוץ.

תקנון הביקורת מורכב מארבעת הפרקים הבאים:

- א. מהות הביקורת הפנימית ומטרתה.
- ב. ועדת הביקורת.
- ג. המבקר הפנימי.
- ד. הדו"ח השנתי והמעקב אחר תיקון ליקויים.

פרק א': מהות הביקורת הפנימית ומטרתה

1. הביקורת הפנימית היא זרוע של שיחת הקיבוץ. מטרתה לבחון באופן אובייקטיבי ובלתי תלוי קיומם, התאמתם ותפקודם של אמצעי בקרה בגופי הניהול והביצוע הכלכליים והחברתיים בקיבוץ.
- הביקורת תשמש כמכשיר עצמי של הקיבוץ לביקורת פנימית, במגמה לייעל ולשפר את הפעילויות הארגוניות, החברתיות והמשקיות של הקיבוץ. הביקורת הפנימית מסייעת לקיבוץ להשיג את מטרותיו, בהבאת גישה שיטתית וממוסדת לשם הערכה ושיפור האפקטיביות של תהליכי ניהול סיכונים, בקרה, פיקוח ושליטה.
2. מערך הביקורת יורכב מ-2 הגופים הבאים:
 - ועדת הביקורת.
 - המבקר הפנימי.
3. הביקורת תבדוק בין השאר:
 - א. את תהליכי קבלת ההחלטות וקביעת המדיניות.
 - ב. את ביצוע ההחלטות והמדיניות תוך שמירה על החוק, הנוהל התקין והיעילות.
 - ג. את השמירה והניהול של נכסי הקיבוץ והתחייבויותיו.
 - ד. את אמינות הדיווח והרישום ביחידות השונות.
 - ה. את הביצוע התקין של חילופי משמרות בוועדות ובתפקידים.
4. ביצוע מטלות הביקורת יהיה בין היתר בכפוף לשיקולי עלות/תועלת כלכלית וחברתית.

פרק ב': ועדת הביקורת

5. ועדת הביקורת תמנה בין שלושה לחמישה חברים.
6. ממלא תפקיד ביצועי בקיבוץ המעמיד עצמו לבחירה לוועדת הביקורת, יהיה מחויב בתקופת צינון של שנה לפני כניסתו לתפקיד בוועדה.
7. יו"ר הוועדה וחבריה יבחרו בקלפי בשתי הצבעות נפרדות. ראשית יבחר יו"ר הוועדה ולאחר מכן שאר חבריה.
8. משך הקדנציה של חברי ועדת הביקורת (כולל יו"ר הוועדה): 4 שנים.
9. חברי הוועדה (כולל יו"ר הוועדה) יוכלו להיבחר לתקופות כהונה נוספות.
10. חבר ועדה שסיים את תקופת כהונתו וטרם מונה לו מחליף, תתארך תקופת חברותו בוועדה עד למינוי מחליף, ולכל היותר עד לשנה אחת נוספת מיום סיום הקדנציה.
11. חברי הוועדה לא ימלאו כל תפקיד ביצועי מרכזי בקיבוץ במשך כהונתם, לא יהיו חברים בוועד ההנהלה, בהנהלת הקהילה ובדירקטוריון האחזקות. חברי הוועדה יוכלו לשמש כחברים בוועדות בתחומי הקהילה/העסקים אך יאלצו להשעות את חברותם בוועדת הביקורת, לרבות השתתפות בישיבות הוועדה וקבלת דיווחים בנוגע להתקדמות תהליך הביקורת, כאשר פעילותם הנוספת עומדת לביקורת. ראה פירוט התפקידים המרכזיים בנספח א'.
12. חברי הוועדה לא יהיו קרובי משפחה מדרגה ראשונה של ממלאי תפקידים בכירים (כאמור בנספח א') בקיבוץ.
13. בכל מקרה בו יתקיים ו/או עשוי להתקיים ניגוד אינטרסים אצל מי מחברי הוועדה (לרבות היו"ר), החבר ישעה עצמו מהשתתפות בדיוני הוועדה בנושא. במידה והחבר לא השעה את עצמו, יעשה זאת המבקר לאלתר.
14. על חברי הוועדה מוטלת חובת סודיות מלאה לגבי כל מידע בעל פה או בכתב אשר הגיע לידיהם במסגרת תפקידם בוועדה.

תפקידים:

15. הוועדה תכין תוכנית ביקורת שנתית וכן תקציב לפעילותה. נושאי הביקורת יגובשו תוך התייעצות עם מוסדות הקיבוץ והמבקר. התוכנית תיבנה עפ"י שיקול דעתה של ועדת הביקורת ותובא לידיעת שיחת הקיבוץ. במידה ותהיינה השגות כלשהן של הציבור על התכנית, הן יובאו לדיון בשיחת הקיבוץ הקרובה, אשר תחליט בעניין. למען הסר ספק יובהר, כי השגה על התכנית לא תפגע ו/או תעכב את ביצוע חלק התכנית שהחל להתבצע.
16. כחלק מתכנית הביקורת השנתית, הוועדה תבצע מעקב אחר ביצוע ההמלצות ותיקון הליקויים עליהם הצביעו דוחות הביקורת.
17. בסמכות הוועדה להחליט על אופן ניצול התקציב. הוועדה תדווח מידי שנה לשיחת הקיבוץ על דרך ניצול תקציבה.
18. הוועדה תהיה אחראית על ביצוע הביקורת בכל תחומי הפעילות של הקיבוץ. אפשר שוועדת הביקורת תשמש גם כוועדת הביקורת לתאגידי הקיבוץ ולוועד המקומי, בתיאום עם המועצה האזורית.
19. הוועדה תתאם מראש את מועד תחילת הביקורת עם הגורמים הרלוונטיים בגוף בו מתבצעת הביקורת, ובמידת הצורך תסייע בתאום מועדי ביקורת עם גורמים נוספים.
20. הוועדה רשאית לפנות לחברי הקיבוץ, רכזי הענפים והנהלת הקיבוץ, בבקשה להעלות הצעות לנושאי ביקורת.

21. הוועדה תקבל ותדון בפניות חברים בנושאים שבתחום אחריותה. הפניות אל הוועדה יהיו שמיות ובכתב.
22. הוועדה תסייע בידי המבקר הפנימי למלא את תפקידו.
23. הוועדה תעקוב אחר עבודת המבקר באמצעות התווית תוכנית עבודתו ומעקב אחר ביצועה.
24. הוועדה תגשר ותתווך בין המבקר הפנימי ובין ממלאי תפקידים בכל מקרה של חילוקי דעות.
25. חברי הוועדה רשאים, לפי בחירתם, להשתתף כמשקיפים בכל ישיבות הוועדות וגופי הניהול, למעט במקרים בהם נדונים נושאים הקשורים בצנעת הפרט.
26. בהתאם לבקשתם, יקבלו חברי ועדת הביקורת הזמנה ו/או פרוטוקול של כל ישיבה של הוועדות וגופי הניהול, למעט בנושאים הקשורים בצנעת הפרט. יודגש, כי הבקשות בנושא יועברו באמצעות יו"ר הוועדה.
27. דיוני ועדת הביקורת יהיו סגורים לחברי הקיבוץ.
28. הוועדה רשאית להזמין כל חבר או ממלא תפקיד להופיע לפניו וזה יהיה מחויב להופיע.
29. הוועדה תדאג לקיים דיון בדו"חות המבקר וכן לפרסום עיקרי הדו"חות לחברי הקיבוץ.
30. במידה והעלו דו"חות המבקר ממצאים שיש בהם חשש לפגיעה חמורה בכללי מנהל תקין, לפלילים או לפגיעה בטוהר המידות, יעביר המבקר ממצאים אלו לוועדה בדחיפות וזו תנהג בנוגע לעניין זה על פי שיקול דעתה ועל פי חוק.
31. הוועדה תנהל פרוטוקול על מהלך הדיונים בישיבותיה ותעקוב אחר ביצוע ההחלטות שהתקבלו בהן.
32. במידת הצורך, רשאית הוועדה לעשות שימוש במומחים / יועצים חיצוניים לצורך מילוי תפקידה, והכל בהתאם לתקציב המאושר.
33. הוועדה רשאית לקבל אחת לשנה מכל גופי הקיבוץ (כולל תאגידים, מפעלים, חברויות ושותפויות) בהן מתקיימת ביקורת פנימית עצמאית, את תכנית הביקורת הפנימית השנתית. כמו כן, הוועדה תקבל באופן שוטף העתקים מסיכומי דוחות הביקורת הפנימית בגופים אלה.
34. חברי ועדת הביקורת מכהנים כממלאי תפקיד רשמיים ולפיכך הם יהיו מבוטחים בביטוח אחריות מקצועית כמו כל ממלא תפקיד אחר בקיבוץ.

פרק ג': המבקר הפנימי

35. המבקר הפנימי יערוך את הביקורת עפ"י התקנים המקצועיים המקובלים במקצוע הביקורת הפנימית.
36. הוועדה תמליץ ותציג בפני שיחת הקיבוץ מבקר פנימי העומד בתנאי הסף הבאים:
- א. המבקר הוא יחיד.
 - ב. תושב ישראל.
 - ג. הוא לא הורשע בעבירה שיש עמה קלון.
 - ד. הוא בעל תואר אקדמי מאת מוסד להשכלה גבוהה בישראל, או שהוא עורך דין או רואה חשבון.
 - ה. המבקר הפנימי לא יהיה חבר הקיבוץ, או קרוב של חבר, או חבר לשעבר.

1. המבקר הפנימי לא יהיה קשור בקשר עסקי או אישי עם הקיבוץ, הגופים השייכים לו או מי מחבריו.
 2. המבקר יהיה בעל ניסיון בביצוע עבודת ביקורת פנימית בתנועה הקיבוצית.
37. בהסתמך על המלצת ועדת הביקורת, תמנה שיחת הקיבוץ את המבקר הפנימי לתקופת כהונה ראשונה של 4 שנים. המבקר יוכל להיבחר לקדנציות נוספות.
38. ועדת הביקורת רשאית להפסיק את עבודת המבקר לאחר הודעה לשיחת הקיבוץ, אך תינתן לו הזדמנות, טרם קבלת ההחלטה, להשמיע את עמדתו בשיחת הקיבוץ – אם יבחר לעשות כן.
39. בכפוף לתקציב הביקורת, המבקר יוכל להיעזר באנשי מקצוע אחרים (עו"ד, רו"ח) לפי החלטתו, ובתיאום עם יו"ר הוועדה. אנשים אלה לא יהיו חברי קיבוץ, קרוביו של חבר, חבר לשעבר, ולא יהיו קשורים בקשר עסקי או אישי עם הקיבוץ, הגופים השייכים לו או מי מחבריו.

תפקידים:

40. מבקר הקיבוץ יבקר את הפעילות הקהילתית, המוניציפאלית והמשקית. על בסיס מנדט הביקורת הפנימית יבדוק המבקר, בין היתר, את הנושאים הבאים:
 - א. האם הפעולות של הקיבוץ ושל נושאי המשרה וממלאי התפקידים תקינות מבחינת השמירה על החוק, על הניהול התקין, על טוהר המידות ועל החיסכון והיעילות, ואם הן מועילות להשגת היעדים שנקבעו להן.
 - ב. האם מקוימות ההוראות המחייבות את הקיבוץ.
 - ג. את ניהול הנכסים וההתחייבויות של הקיבוץ, ובכלל זה את הנהלת החשבונות שלו, וכן את דרכי שמירת הרכוש, החזקת הכספים והשקעתם.
 - ד. האם תהליכי קבלת ההחלטות בקיבוץ וקביעת המדיניות התבצעו על פי נהלים תקינים.
 - ה. את אמינות הדיווח והרישום ביחידות השונות.
 - ו. האם חילופי המשמרות בוועדות ובתפקידים התבצעו על פי נהלים תקינים.
41. מבקר הקיבוץ לא ימלא בקיבוץ תפקיד נוסף על הביקורת הפנימית, מלבד, אם כך יוחלט, תפקיד של מבקר הוועד המקומי ו/או של נציב תלונות הציבור. עם זאת, רשאי המבקר לטפל בפניה מהציבור לאחר שהפניה קיבלה את אישורה של הוועדה או של יו"ר הוועדה.
42. המבקר לא ימלא מחוץ לקיבוץ תפקיד היוצר או העלול ליצור ניגוד עניינים עם תפקידו כמבקר פנימי.
43. המבקר יעבוד על פי תוכנית עבודה שנתית כאמור בסעיפים 15, 16 ו-17 לעיל.
44. בהמשך לתוכנית העבודה השנתית, יבצע המבקר מטלות ביקורת נוספות שתטיל עליו ועדת הביקורת, בתנאי שאלו נמצאות במסגרת תקציב הביקורת המאושר.
45. המבקר יבצע סקר מוקדם להכרת הנושא ועל פיו יגובש השלד לתוכנית הביקורת בהתאם להחלטת הוועדה.
46. המבקר ימליץ לוועדת הביקורת להעביר דוחות ביניים לממלאי תפקידים מרכזיים.
47. המבקר ישתתף, לפי שיקול דעתו ובהתאם לנסיבות ולצרכי עבודתו, כמשקיף בישיבות ועדות, מוסדות וענפים בקיבוץ.
48. בהתאם ובכפוף לתוכנית הביקורת השנתית, המבקר יקיים מעקב כדי לוודא שהמבוקר פעל ליישום המלצות ומסקנות הביקורת אשר התקבלו ואושרו בשיחת הקיבוץ, או בכל מוסד מוסמך אחר בקיבוץ.

סמכויות:

49. כל מוסדות ופעילויות הקיבוץ יהיו נתונים לביקורת.
50. המבקר הפנימי רשאי לדרוש ולקבל כל הסבר, מסמך וכל מידע שברשות הגופים העומדים לביקורת או ברשות אחד מעובדיו, הנוגע לביקורת.
51. מי שנדרש למסור מסמך או מידע למבקר, הנוגע לביקורת, יהיה חייב למלא אחר הדרישה תוך תקופה הקבועה בדרישה ובאופן הקבוע בה.
52. למבקר הפנימי תהיה גישה לצורך ביצוע תפקידו לכל מאגר מידע רגיל או ממוחשב, לכל בסיס נתונים ולכל תוכנית עבודה של עיבוד נתונים אוטומטי של הגופים המבוקרים.
53. המבקר רשאי להיכנס לכל נכס של הגופים המבוקרים ולבדוק אותם.
54. לגבי מידע החסוי על פי דין, יחולו על המבקר המגבלות הקבועות בחוק לגבי המורשים לקבל מידע זה.
55. חובת סודיות מלאה מוטלת על המבקר לגבי כל מסמך או מידע שהגיע אליו במסגרת מילוי תפקידו. חובת הסודיות של המבקר הפנימי חלה עליו גם לאחר שסיים את תפקידו כמבקר פנימי של הקיבוץ. חובת הסודיות לא תחול לגבי מידע הנמצא/יימצא בנחלת הכלל או שהיה ידוע למבקר קודם לעבודתו כמבקר הקיבוץ.

פרק ד': דוחות הביקורת והמעקב אחר תיקון ליקויים

56. במהלך ביצוע הביקורת לא יציג המבקר את ממצאיו, בע"פ או בכתב, לפני גורם שהוא בקיבוץ שאינו מעורב ישירות בתהליך הביקורת.
57. המבקר הפנימי יגיש לוועדת הביקורת את הדוחות, בצירוף תגובת המבוקר, או הסבר להעדר תגובה מצד המבוקר.
58. כל דוח שיגיש המבקר יהיה בכתב וזה יכלול ממצאים ומסקנות. המבקר רשאי לכלול בדוח גם המלצות היכן שלדעתו נכון וראוי לעשות זאת מבחינה מקצועית.
59. ככלל, לא יוצג דוח הביקורת בפני גורם חיצוני (למעט במקרים חריגים ובאישור ועד ההנהלה).
60. תגובה לטיטוט דוח הביקורת תימסר ע"י הגוף המבוקר למבקר הקיבוץ, בכתב, תוך חודש ימים ממועד קבלת הטיטוט.
61. הדוח הסופי, הכולל תגובת הגוף המבוקר וממצאי ומסקנות המבקר, יוגש לוועדת הביקורת ולהנהלה הרלוונטית בלבד.
62. הוועדה תדון בממצאי הדוח בישיבה מיוחדת בהשתתפות המבקר ותזמן לחלק מישיבה זו גם את נציגי הגוף המבוקר.
63. לאחר דיון, תאשר הוועדה את הדוח עם השינויים שנתקבלו.
64. לקראת הצגת עיקרי הדוח בפני שיחת הקיבוץ, תעביר ועדת הביקורת עותק מדוח הביקורת המפורט לידי הנהלות הקיבוץ.
65. עיקרי דוח המבקר, החלטות הוועדה והמלצות לתיקון הליקויים, יובאו לדיון בשיחת הקיבוץ.
66. מבקר הקיבוץ הוא אשר יציג את עיקרי הדוח בפני שיחת הקיבוץ.

67. לוועדת הביקורת שמורה הזכות להחליט על האופן והדרך בו יפורסם דוח הביקורת המפורט תוך התחשבות ברגישויות חברתיות או אישיות ואינטרסים של הקיבוץ. מספר עותקים של הנוסח הסופי של דוח הביקורת המפורט יהיו נגישים לעיון כלל חברי הקיבוץ, מלבד פרקי הדוח ו/או נושאים שיש בהם פגיעה בצנעת הפרט ו/או פגיעה בעסקי הקיבוץ ו/או שיש לגביהם חובת סודיות.
68. ככלל, מחויבת ועדת ביקורת להביא בפני שיחת הקיבוץ כל דוח ביקורת שבוצע בהתאם לאחריותה והחלטותיה. לפיכך, דוח שהחליטה ועדת הביקורת שלא לפרסמו במלואו או לא לפרסמו כלל, תוציא ועדת הביקורת פרסום לחברי הקיבוץ על כך, תוך ציון הסיבות העיקריות להחלטתה זו.
69. לא יאוחר מחודשיים לאחר הצגת עיקרי הדוח בפני שיחת הקיבוץ, יגישו הגופים המבוקרים לוועדת הביקורת המלצות אופרטיביות לתיקון הליקויים שהוזכרו בדוח.
70. ההמלצות האופרטיביות לתיקון הליקויים יופיעו בצמוד לציון הגורמים האחראים ליישום ההמלצות וללוח זמנים סביר לתיקון הליקויים אשר יהיה מוסכם על ועדת הביקורת.
71. ועדת הביקורת אחראית על המעקב אחר תיקון הליקויים ותדווח עליהם לשיחת הקיבוץ.
72. נציגי הגופים המבוקרים יגישו אחת לרבעון לוועדת הביקורת דוח כתוב הנוגע להתקדמות הטיפול בליקויים אשר הוזכרו בדוח ונמצאו בתחום אחריותם.
73. ועדת הביקורת רשאית לזמן את נציגי הגופים המבוקרים להופיע בפניה ולקבל הסבר באשר להתקדמות הטיפול בליקויים אשר נמצאו בתחום אחריותם.
74. יו"ר ועדת הביקורת יציג מעת לעת דיווח לשיחת הקיבוץ בנוגע לטיפול הגופים המבוקרים בליקויים אשר נמצאו בתחום אחריותם. כמו כן, מידי שנה יוגש דוח ביקורת אשר עוסק במעקב אחר תיקון הליקויים מדוחות ביקורת קודמים.
75. לא מן הנמנע, ואף רצוי, כי יו"ר ועדת הביקורת ו/או המבקר יציינו לשבח בפני שיחת הקיבוץ את תפקודם של גופים מבוקרים אשר פעלו במהירות וביעילות על מנת לתקן את הליקויים אשר נמצאו בתחום אחריותם.

נספח א' – תפקידים מרכזיים

לעניין סעיף 12

- מזכיר / יו"ר
- מנהל עסקי
- מנהל קהילה
- גזבר / מנהל כספים

לעניין סעיף 11

כל האמור לעיל ובנוסף:

- מנהל מש"א
- חשב
- חבר ועד הנהלה / מזכירות
- חבר הנהלה עסקית / "דירקטוריון אחזקות"